

8418=632, 116
Ш 624

ТАНЫСПАЙ
ШИНЖИН



ТУРЛУУМА
КЕЛИГЕР

1979

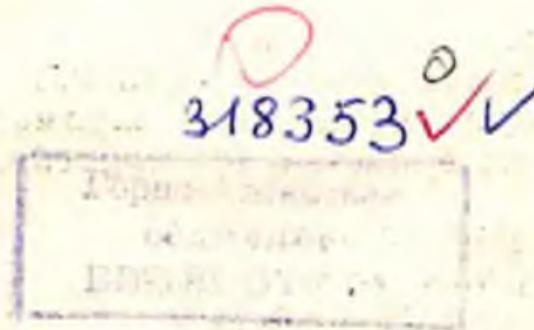
-318353-

С(АЛТ)

11 - 623

ТАНЫСПАЙ ШИНЖИН

ТУРЛУУМА КЕЛИГЕР



Алтайдыг бичиктер чыгарар
издательствозыныг
Туулу Алтайдагы бөлүгү · 1979

84 (d=632,1/6-5
ЦГ 624

БҮГҮН

Эртен тура ишке
Кечеги јолымла барадым.
Күн жалакай күлүмзиренип,
Чыгып келгенин уткыйдым.

Эртен тура кей
Ару-ару, чап-чанкыр.
Эртен турагы телекей
Эриги јок, амыр.

Эртен тура улус
Јанымча коштой ёткилейт.
Олорло кожо омок, шулмус
Ишке браадым, јол күүлейт.

Бу улусла санаам,
Јүрүмим менинг јаныс.
Бу улусла амадуум,
Төрөлим менинг јаныс.

ТӨРӨЛИМ



* * *

Қök тенгериле
Жалкындый учуп
Темир күшта
Барададым ба,
Қök тенгисле
Кöнү кайкалап
Керепле јүзедим бе,
Коркушту бийик
Қырларлу Қавказта ба,
Куу кумакту
Элбек чöлдöрдö бö,
Кайда ла јүрзем,
Қök јарамас,
Оскён јерим —
Кожондогон кожонымда,
Қозимнинг јажында,
Каткырган катымда.

АЛТАЙ КЕРЕГИНДЕ АЙТКАН СӨС

Менинг чыккан,
Чыдаган јерим — Алтай.
Эр кемине једип,
Ӧскён јерим — Алтай.
Ӧскö укла ёштöшпöй
Лүрген јерим — Алтай.
Амыр-энчү јадарга
Амадаган јерим — Алтай.
Кайда да болзо, санаага
Кирген јерим — Алтай.
Жерин, угын угужып,
Айткан сөзим — Алтай...
Озодонг озо,
Октябрьданг озо,
Жарык тандак
Каракы деп билдириген.
Каан да болзо,
Кам да болзо,
Кижининг күчин,
Терин јиген.
Јаныс ла Октябрь.

Олорды јажына
Јердинг јети кадына
Кептей чаап, јенген —
 Омортоп турбай!

Эр јажына
Озогы јер Алтай
Јанғы ырысту
Жайым јүрүмге јединген —
 Сүүнип турбай!
Бүгүн мөңкүлер ортозында
Жанғы јер —
 Алтай.

Жүрүми жайым
Жалакай албатызы —
 алтай.

Эмди ўргүлжиге
Мында жүзүн ук албаты
Бек најылык билелү,
Жаткан јери —
 Алтай.

Акту күүнинен
Өскө ук најылар
Жылу колдорын
Берип, айдадылар:
«Слерди, алтайлар,
Жанғы билип баштадыс.
Октябрь шылтуунда
Оос-тил алыштыс,
Оның учун јажына
Карындаштар болуп калдыс.

Оның учун слерге
Jaңы женүлер күүнзейдис.

Сүүгөн јеристен
Сүүнип, эзен ийедис.
Карындаш болгон
Ас албаты —

алтай,

Амыр, ырысту јадып,
Байып, özүп јаткай!..»
Нёкёрлёр јеринде
Качан бирде
Айылдалап јүргенисте,
Акту јүректен
Айтканын угадыс:
«Куйунды куйун,
Кар, jaаш дебей,

О Алтай,

Кыр, чөлдөрлү јериске
Айылдажып јүрбей,
О Алтай.

Карындаш-најылык,
Jaңыс ороонду,
Коммунизмге ѡолду,
Ончо ук албаты
Бис эмей,

О Алтай.

Качан да болзо:
Женүлү де күндерде,
Жеткерлү де öйлөрдö

Колдорыс берижип јўрбей,
О Алтай!..
Қарындаштар алдына
Карузып айдадым —
О Алтай!

КАДЫН СУУ

Эне-Алтайла Кадын суу
Экпинделип, куйулып агат.
Капчал јерлерде чакпынду
Күркүреп, карайлап барадат.

Кезикте казыр күчтү ағыннан
Торт ло кижи чилеп кыйгырат.
Тыңдап турзан тууразынан,
Баштың куйказы туудынат.

Эмезе шуулаган бу табыштан
Кайчының кайы күүлеп тургандый.
Сананзан, ол эки јараттан
Баатырлар эңчейип, согушканый.

Јер тозынын кейге көдүрип,
Чингисхан, Чадак мында болгондор.
Кыйгы-кышкы, ый, ёлём экелип,
Оноң кайдаар да олор јоголгондор...

Кыйын-шыраны, ый-сыкты
Кадын алганча ичкери сунган.

Толкуданг толкуга ол јуу-согушты...
Токтоду јотынаң айдып... ыйлаган.

Кезикте Кадын тымык ағынду...
Жайым, амыр жымырап агат...
Оноң ойтө ло кийик чакпынду
Октолып, куйулып, ичкери барат.

УНДЫЛБАС ӨЙЛӨР

Та кайткан? —
Уйкум учкан.
Тенгериле јылдыстар
Түниле мызылдашкан.
Мен чилеп, олор
Уйкузы јок конгон.
Ненинг де учун
Ада-Төрөл јуу,
Жууданг јанбаган адам
Уйкумды бүгүн
Учурткан.
Ненинг де учун
Карган јуучылдар
Қатап ла алдымда,
Ыраакта ла јанымда,
Је ёткён јуулар
Қанайып ундылар...
Јок,
Карган јуучылдар

Канайып ундызын.
Жиит јуучылдар
Көзин не јумзын.
Теренг ле уйуктазан
Төрөлинг ойгозып,
Эненг чилеп, јанында
Сергеленг тургандый.
Јок,
Ончозы каруулда,
Ончозы ајаруда.
Ӧштүлер дезе
Ыраак ыраакта.
Байла, оның учун
Карамтыга ла берзем,
Төрөлим мени
Ойгозотон болбайсын.
Байла, ўлгерчи кижи
Jүрүмнинг тымыгын,
Оның шакпыртын
Jүргиile сезип,
Санаазыла билип,
Jүрүм јүретен болбайсын.
Оның учун
Jылдыстар чылап
Ого түниле
Чалыыр керек мызылдал.
Байла, оның учун
Уйкум учкан.
Төрөлим узун
Уйкуны кыскарткан.

Агаш тёзинен чалгычылар ла чыкса,
Чалгылар сүүнчилү чабуда шуулайт.

Булуттар таркан, күкүрт тымыза,
Алагүн тийип, солоны чалыйт.
Же кижи кожоңдоп, иштеп турза.
Оноң јара什 неме табылбайт.

Jac, жай келзин. Жаш, кар жаазын.
Же кижидең артык неме јок.
Канча ла кире тенгери јзырызын,
Же кижи јүрүмде тыңг ла омок...

АЛТАЙ ДЕП ЈЕРИМ

Алтайым, Алтайым —
Үйген-куйушкан
Шыңкыраган јерим.
Аттың болзо эмдигин
Ала жаштан
Адам миндирген.
Жобош аттың
Желижин болзо
Эрте жектеген
Малчы улустың
Уулы мен...
Алтай деп јерим,
Алтайым, —
Ол эмдик аттарым

Јобожып карыган...
Эх, аттарым, аттарым
Јал јастанып јыгылган.
Је олордыг ёткүн
Шыркырада киштегени
Јашта мени
Кайкадатан эди.
Алтай ичинде
Мёштиг тёзинде
Баатыр уйуктап
Јатканый, амырап.
Јебреи корумдар
Јалаңда каарып,
Јергелей јадар,
Таштары чокчойып,
Анаң ары —
Арыскан туулар.
Койу агаштары
Чек ле јуучылдар.
Алтай деп јерим,
Алтай,
Чапкындары ўрүстелгеи,
Шуулап, ичкери ўстүккөи,
Эки эне јаратту
Аржан суунг амтанду.
Јап-јажыл ёңдү
Јалаңда јайылган
Өлөңдү.
Өлөңгинде јиилектери
Бышса, јылымзу.

Агаш тёзинен чалгычылар ла чыкса,
Чалгылар сүйнчилү чабуда шуулайт.

Булуттар таркап, күкүрт тымыза,
Алагүн тийип, солоны чалыйт.
Же кижи кожонгдоп, иштеп турза,
Оноң жарашиб неме табылбайт.

Jac, жай келзин. Jaаш, кар жаазын.
Же кижиден артык неме јок.
Канча ла кире тенгери јзырызын,
Же кижи јүрүмде тың ла омок...

АЛТАЙ ДЕП ЈЕРИМ

Алтайым, Алтайым ---
Үйген-куйушкан
Шыңкыраган јерим.
Аттың болзо эмдигин
Ала жаштан
Адам миндирген.
Жобош аттың
Желижин болзо
Эрте јектеген
Малчы улустың
Уулы мен...
Алтай деп јерим,
Алтайым, ---
Ол эмдик аттарым

Жобожып карыган...
Эх, аттарым, аттарым
Жал јастанып јыгылган.
Је олордыг ёткүн
Шыркырада киштегени
Јашта мени
Кайкадатан эди.
Алтай ичинде
Мёштиг тёзинде
Баатыр уйуктап
Јатканый, амырап.
Јебрен корумдар
Јалаңда каарып,
Јергелей јадар,
Таштары чокчойып,
Анаң ары —
Арыскан туулар.
Койу агаштары
Чек ле јуучылдар.
Алтай деп јерим,
Алтай,
Чапкындары ўрүстелген,
Шуулап, ичкери ўстүккен,
Эки эне јаратту
Аржан суунг амтанду.
Јап-јажыл ёндү
Јалаңда јайылган
Өлөңдү.
Өлөңгинде јиилектери
Бышса, јылымзу.

Аркадагы мёштöри
Жылдың сайын кузукту.
Атту јарышкан ѡлдор
Анда ла караган болор.
Эмди мен јеримди
Эрке, эрке эске аладым...
Алтай деп јерим,
Алтай,
Аттың болзо эмдигин
Ала јаштаң миндирген.
Јожонгның нетең јелижин
Эрте јаштаң јектеткен.
Арка јаны адамдай,
Күнет јаны энемдий
Алтай деп јерим,
Алтай.

1977 j.

ТӨРӨЛ ТИЛИМДИ САНАНЫП

Мен городто. Мында тал-табыш,
Қыймырашкан улус ортодо
Төрөл тилим ас угулат.
Амыр, тыш...
Ыраак-ыраакта
Кырлар койнында
Кичинек јуртый
Сагыжыма кирет.

Жаштаң ёскён журтымда
Эне тилим эрке угулат.
Жүрүп, жүрүп алала,
Жериме једип барадым.
Жүректенг куучындажала,
Қатап ла городко атанадым.
Кайран төрөл тилим
Кабайда алган энчим.
Кайда да болзо,
Көгүске, жүрүмге
Кандый кереес, кару.
Кайран төрөл тилим,
Неденг де сен баалу.

1977 j.

АРУ КЕЙЛҮ АЛТАЙЫМ

Ару кейин тынган
Арыскан Алтайым бу јадыры.
Арчын јыды јытанган
Арташ тууларым бу јадыры.

Күн чогы кереестү
Күмүш Алтайым бу јадыры.
Калык-јоны ырысты
Кан Алтайым бу јадыры.

1964 j.

МЕНИНГ ЈАРАДЫМ

Сууның эки јарады бар.
Сүү кайдаар туура аксын.
Је менинг јарадым кайда, уулдар?
Кем оны меге јартазын.

Мен билерим, менинг јарадым
Эки јанымда эмди јок.
Менинг јарадым јылдар эди.
Чыккан ла ёлтөн ёйим эди.

Менинг јарадым јылдар эди,
Кажы ла күн оның толкузы.
Кажы ла ай ичкери барган јолы,
Кажы ла јыл јер ёткөн алтамы.

Менинг јарадым база эки:
Чыккан ла јада калар ёй.
Менинг јарадым бийик беди?..
Кем оны кемјиген эди.

1975 j.

* * *

Изў күнде мөігкү бүринг
Серўүн берген, кайран мёш.
Куру јылда кузугын сенин
Курсагым болгон, ундыбазым, мёш.

* * *

Оскён јериме бурылып келдим,
Оскё туулар ёскёнин кёрбодим.
Каргандар јыгылып астаган эмтири,
Jаш ўйе јайылып ёскёнин кёрдим.

* * *

Јаныс та бала сен азыра,
Jети де бала айлыңда толтыра, —
Қачан да јакшы јўрерим деп айтпа:
Канча да болзо, једижер ле сеге.

* * *

О балам, суузаган кижиғе
Сууны уруп, суузын кандыр.
Уйуктаарга турган арыган кижиғе
Төжөк салып, айлыңга кондыр.

* * *

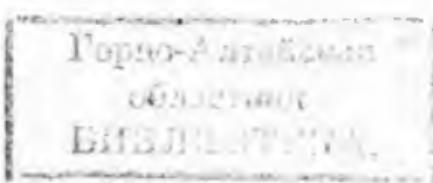
Тырлама јенем јети бала чыдаткан,
Олорды азыраарга күч деп айтпаган.
Кажызы ла алдынаң јурт баштаарда,
Кара јаныскан артарга күч деп комудаган.

* * *

Уулдар чыдаган, айыл туткан,
Улаазынаң уй ичиp, балдары кыймыраган.
Элдинг алкыжы эрмек јок бүтти,
Эл алдына олор эр адын ычкынбаган.

1977 j.

17



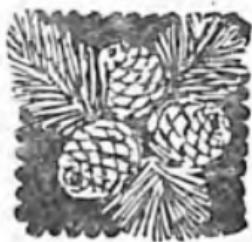
СЛЕРДИНГ СУДУР БИЧИГЕЕР

Jaңы Россия жинт, омок,
Jaңы јолло ичкери барат.
Ого тыгынар ёштүлер јок,
Судур бичигеер јолын јарыдат.

Ол судур бичигеерден
Албаты салымы көрүнет.
Қажы јолло барза — чак, ёлүм.
Қажы јолло барза — јенү, ѡзүм.

Ол бичигеер — көксөөрдинг оды,
Ойгор санаардын јаркыны.
Ол бичигеер ончо јонды
Октябрьла кожо апарып јадыры.

АР-БҮТКЕН КЕРЕГИНДЕ



* * *

Эй, книжи, сен
Чек ле
Ар-бүткеидий.
Көстөрнің — кёл,
Кирбиктерінг —
Бир түнгей караган
Кёл карагаи
Суугуштар,
Қабактарынг дезе —
Карлагаштар,
Jaактарынг дезе — чўл.
Коо қырланг
тумчугынг —
Шибее ошкош
кыр.
Қырларданг эзин согот,
Кёлдö толкулар
толголот.

Же ончо суугуштар
Кёс-кёлгө конгондо,
Суркураган
 толкулар
Күрүнбей калат
 ондо...
Көстөринг — көл.
Кабактарынг — солоны.
Кирбиктеринг —
Бир түңгей каарган
Көл караган
Суугуштар...
Эй, кижи, сен
Чек ле
Ар-бүткендий...

ТЕҢЕРИ УНЧУККАН СОНГЫНДА

Жаскы јерде көк быјырайып,
Јаңы ла јайылып јажарза,
Баштап ла тенгери унчугып,
Булут ажыра јзыраза,
Бистинг улус арчын күйдүрип,
Айлын аластап айланар,
Ак айаска ыжын таркадар.

Мынызы: мал-ашка, бала-баркага
Тыму ёң꼴өп, тымырап јукпазын,
Ай кеберлү айыл-јурт јыл чыгара

Амыр ла ырысту эмди турзын,
Кызыл ёрттий чырайлу калык-јон
Качан да калынг јатсын дегени.

Мен де, качан тенгери унчукса,
Обёкёлёр чилеп, арчын күйдүрип,
Jaан улус айылдан чыкса,
Jаскы чечектерге, ўндерге сүүнип,
Jалакай күүндү, айылды эбирип,
Jериме келген јасты уткыйдым,
Jaаган јаштынг алдына турадым.

* * *

Köк тенгери — ўстинде,
Jажыл јер — алдында,
Jайы-кыжы бир кеминде,
Чанкыр кейлү Алтайда
Jап-јажыл мөш,
Jайым öскөн мөш.

Быјыраш сенинг бўрингде
Aй јарыгын кёрдим түнде.
Kүннинг чогын — түште,
Jўрўмнинг тыныжын — őзўште,
Jап-јажыл мөш,
Jайым öскөн мөш.

Чаганалу тыныжын —
Чакту-кўчтү јиит тужын

Күн жарығынан ол эмей,
Жер жүчинен теникпей,
Жап-јажыл мөш,
Жайым ѡскён мөш.

Сен мениң энемдий,
Эр жаңыс адамдый.
Ай-күннин алдында
Чаңкыр кейлү Алтайда
Жап-јажыл мөш,
Жайым ѡскён мөш.

1977 j.

ЈАЖЫЛ ӨЛӨНГДИ ІАЖЫРКАДЫП

Жап-јажыл өлөнгди жажыркадып,
Жүзүн-жүүр өңди булгаштырып,
Жаскы эзин једин келбейзин!
Жап-јажыл баштапкы өлөнг
Женил ўргүлеп, жайканганын көрзөң,
Жайканганын көрзөң,
Жаскы јеринг көндөлөң
Жүрүмнин кен тыныжындый.
Жалбырак ла сапта жажыл јулук
Кижиининг эди-канында
Кайнаган кандый...
Жап-јажыл өлөнгди жажыркадып,
Жүзүн-жүүр өңди колыштырып,
Жаскы эзин једип келбейзин.

ЖАЙГЫ КҮН

Жайгы калың түн
Жастығынаң бажын көдүрди.
Оныла кожо жүзүн ўн
Жыраалар уйкузын учурды.
Жер ары жанынан
Жалакай күн көдүрилди.
Жер тындулардың ончозынан:
«Жакшылар ба?!» — деп сурады.
Сурлу алтын чокторын,
Эне чилеп, жерге сунды.

1977 ж.

АЙ

Алтын сары ай — жылдыс
Алтайсты алтындаш чалыйт.
Қарамтығып,
Қырларданғ көрүп жадыс.
Жер кабайысты ол жайкайт.

Түмен жылдысла ол бийикте
Түниле күйүп ол конгон.
Жакшызынып,
Байла, таң атканча ўстисте
Қабай кожонғ кожондогон.

* * *

Эх,
Күйулта салкын соктырган
Эңчейишкен тууларым,
 тууларым.
Күс бажында учкулаган
Эзен болзын, күштарым,
 күштарым.

Эх,
Қатай салкын сыйлаткан
Кайыр, кайыр кырларым.
Күүнзезе кайра јанатан
Куркуны јараш күштарым,
 күштарым.

1977

КАЙЫҢАШ

Толкуда ай ойнобойт,
Тымыраган јааш токтобойт.
Ак-чоокыр кайынгаштың
Шымырапанын угадың.

Jaa, jaa деп кайынгаш
Жалбырак-чачын јайылтат.
Буттары оның јылангаш
Чечектер коштой јайылат.

Эртезинде көлдö күн
Экчелип эрке јайканған.
Эрке јаска эркелеткен күн
Эрикпей кайынгаш эм турган.

1977 j.

ЭРТЕ JAC

Балам, балам,
Бүгүн јас!
Балам, балам,
Бери бас.
Бүгүн агаш
Бүрленип
Баштады.
Баштапкы јааш
Булуттаң јаады.
Бүгүн јас!
Бүгүн јас!
Быјырайып агаш
Бүрленип јайылды.
Бастыра күштар
Бурылып јандылар.
Бери көр,
Бери көр!
Бүгүн јас!

1975 j.

* * *

Корумы тёгүлген кайаларда
Кочкорлор, јунгалар турар.
Бёрүлер табарза, качан да
Туттырбай олор качар.

Кезикте бышкырып јунгалар
Корумнаң өзөккө түшкитеер.
Мында қызарған тарбаандар
Олорло најылық јүргилеер.

Агуна деген күштар
Анда каткырып учкулаар...
Айландыра корум таштар
Эмезе јангыс ла јыраалар.

Мында јайғыда — јааш,
Жалкын, күкүрт, мёндүр.
Сен дезе јыланаш,
Эне-аданга болужып јүгүр.

Ыраакта ак мёнкүлер
Айаста күскүдий көрүнер.
Жутту түнде таскылдар
Соок туманга бастырар...

Школдонг школго јетире
Јашта тайгада ёском.
Канча јылдар откүре
Мындый јерлер көрббөгөм.

Кандай да кыйык-кыртыш
Күүнимди качан да јандырбас.
Оскойи јерим јуук, таныш,
Ӧнги оның качан да артабас.

* * *

Күс келст,
Күс келет,
Кайдар ла көрзөн,
Сап ла сары.
Бийикте кейле
Јер ўстиле
Турналар учуп браадылар.
Кожонгдол олор айдадылар:
«Эзен болзын!
Эничүй болзын!»
Калганчы ашты јуунадып
Кырадаң улус јангылайт.
Тенгериде күштарды
Тенг ўдежип айдышты:
«Эзенде Туулу Алтайга
Эбиригер јаскыда.
Бис мында
Алтайда
Слерди сакып јадарыс.
Амыр иштеп јадарыс»...

1976 j.

КАРГАН АҢЧЫНЫҢ АЛҚЫЖЫ

Ыраак тайгада кујурга
Барып јадат таң атту.
Áжулар ашса, тууларга
Алкыш айдат јажытту.
Кандый јажыт болор деп?
Кандый сөстөр айдылат деп?
Jaан-jaан ажулар
Жолыма буудак салбагар деп.
Jaан-jaан суулар
Жолымды кезе турбагар деп.
Aңдап јүрзем, алулар
Аай болуп адылзын деп.
Калынг жара јыштарым
Кишиң аңын карамдабазын деп.
Бастыра талай сууларым
Балыктарын берзин деп.
Jүктении алган мылтыгым
Jaстыра аң атпазын деп.
Aң адар колдорым
Акту јерге тыркырабазын деп.
Эки жара көстөрим
Элес эткенди эндепезин деп.
Эр көксимде јүрегим
Aң ўркиде сокпозын деп...
Ыраак тайгада кујурга
Барып јадат таң атту.
Айга-күнгө аңдаарга
Алкыш айдат јажытту.

ЖИЙТ АНГЧЫНЫҢ АНГДАП БАРАРДАҢ ОЗО ҮЙИНЕ АЙТКАН СӘЗИ

Айланайын көөркүй, мен
Агаш-ташقا андап барадым.
Қабайда балабыска сен
Күнүң ле адымды шымыран, најым.

«Аданг удабас келер деп,
Аң эдин экелер» — деп,
Айдып турзан кулагына,
Апарып турзан ат чакызына.

Ууланган јеримди көргүзип тур,
Үур тышбай бойынг жүр.
Үрысту јанарап деп сананып отур,
Келзем, чакыга удура жүгүр.

Слерди ыраак тайгада
Эңирлөр сайын сананарайм.
Айланайын көөркүй, аңдайла
Айылга айса куру јанбазым.

Аң эдин балабыска
Амтанду эдип кайнадарыс.
Айландыра айылдаш улуска
Артығын ўлеп, амзадарыс.

Айланайын көөркүй, мен
Аңдап-куштап барадым.
Қабайда балабыска сен
Адымды шымыран, најым.

ЖИЙТЕР, НӨКӨРЛӨР



ЭНЕЙИМ, ЭНЕЙИМ

Эмчек сүдии эмискен
Энейим, энейим.
Эжик-төрди көргүскен
Энейим, энейим.

Элбек јолго јүргүскен
Энейим, энейим.
Элгө-јонго көдүрген
Энейим, энейим.

Карып жакынг жеткежин
Кунукпа, энейим.
Оорып колго түшкежин,
Көрөрим, энейим.

Карыза да карыклас
Энейим, энейим.
Эржинедий сок јаныс
Энейим, энейим.

* * *

Айылдаң келген кижиғе
Ақ малдың сүдин урат.
Амырадып, оны күндүлеерге
Казаныш аյыту азат.

Каткан курутты, ыжын қырыл,
Қайнаткан каймакка салат.
Келген кижиинің алдына тургузып,
Куучын ўспей чайладат.

Солуп јердинг улузы
Соондо ѡамаң айтпазын деп,
Сонуркап угар куучынды
Солып айдат ол кичееп.

Оскө јердинг кижизи јектеп,
Оскөлөп айдып барбазын деп,
Айылчыны билгир азырайт,
Куучының учурын башкарат.

1977 j.

ЈАШ ТУЖЫМ

Қайран јаш тужым,
Кенерте сени санандым.
Јаш тужым — кужым,
Јайа туткан канадым.

Жаш тушта јаланым
Жайым ла кеен јадатан.
Эки катай солоным
Энем ле адамдый туратан.

Жаш туштагы сууларым
Балыктарла кёбрөп агатан.
Эжинип турзам, јараттарым
Эки јанымнан ајыктайтан.

Жаш туштагы тууларым
Јарашиб ёргёдий туратан.
Жүзүн чечектү јаландарым
Жайган кебистий јадатан.

Жаш туштагы чамчам
Кардынан томыра јыртылатан.
Айылдан ла ойноп чыksam,
Айланып јанарап ундылатан.

Жаш туштагы көргөн түш —
Бийик түрген учушту.
Айылдың түндүги — ёткүш,
Оноң ло чыгары коркушту.

Түндүктең учуп чыгала,
Туулар јаар ууланарың.
...Анайда уйуктап јадала,
Айса кезикте улаарапың.

«Қалак, балам, не болды?!»
Кару энен чочыган турар.

Очүп бараткан турунды
Ичкери салып, от јарыдар.

Јаш тушта эненг
Јаантайши кожо, јанында.
Эбире јўрўмди эмештенг
Билгеним ундылбас качаш да.

Кўпти ачкан јаш тужым,
Кенерте сени санандым.
Јаш тужым — кужым,
Јарашиб чўрчўк-кожонгым.

ЈАШ ТУЖЫМНАНГ ЈЎРЕ БЕРТИРИМ

Қиндигим ачып келгенче
Қандык казатам јаскыда.
Баштық толуп келгенче
Қандыктайтам ол тушта.

Јааш јаап тўшкенче,
Јалбакта қандыктап јўретем.
Бўрўк те база толбоончо,
Јанбай қандыктап ийетем.

Солонғы сайып ийгенде
Сонуркап оны кўрётём.
Қандык кўёнгे тийгенде,
Солонғы сўрўжип, кўбройтём.

Қандыкту бөрүкті таштайла,
Коркушту ырада жүре бертиrim.
Қырлар ажып, ўренип алала,
Катап жериме жан келдим.

Қандык каскан жеримде,
О жайлаа, ёскö балдар.
Бу мен та түш жеримде,
Та ойгу тужым, кем айдар?

Же мен жаш тужымды
Жаны ўйеден жаныдан таныйдым.
Солонғы сүрўжинп откөн јолымды
Солонғы жеримнен сопурkap таныйдым.

1975 j.

ҮЙ КИЖИНИҢ ЧЫН ЖАРАЖЫ КЕРЕГИНДЕ

Уулдар айдыжат:
«Үйин жараш эмес,
Сен оны, айла,
Кайдан алган?»
О кёөркийлер,
Жараشتы ла јаманды билбес
Омогы јок мени
Таптаар кайдан?
Үй кижининг жаражы

Чырайында эмес.
Жалакай јүрек-кылыгыла
Үй кижи кересс.
Калык ортозынан
Алган эш
Қанайып меге
Жараң болбоды эмеш.

1977 j.

* * *

Ак чамчаны кийеле,
Ак жаланга чыгарым.
Ак чечектен ўзеле,
Айдышканга баарым.

Акту күүн-санаамды
Ада-энеден јажырбазым.
Лайдыжып јүрген көбркийди
Аларым деп айдарым.

1977 j.

ОДОЖЫМДАГЫ БИР КЫС

Одожымда бир кыс,
Чачы кап-кара.
Мен дёён көрбйт јаныс,
Чачы кап-кара.

Ол кебис кактайт,
Чачы кап-кара.
Ол меге ајарбайт,
Чачы кап-кара.
Кебизин кактаң божотты,
Чачы кап-кара.
Меге кайкалду ајарды,
Көстöри кап-кара.
Анча-мынча турды,
Көстöри ачык-јарык.
Оноғ ол ары болды —
Кökсимде кунук-карык.

1977 j.

* * *

Көстöриңгле,
Көрүжингле
Қайкамчылу қыс әмтириң.

Jaражыңла,
Jaң-кылығыңла
Jииттер қайкадар әмтириң.

Базыдыңла,
Jaңарыңла
Бастыра бойынг қайкамчылу.

Бистердең
Сенең
Кем де айылбас күүндү.

Кемис ле
Сеге
Күүнин айдар күүндү.

Лайтсанг,
Удатпазанг,
Кемиске сен күүндү?

1976 й.

КҮҮНЗЕЙДИМ

Суркурап жайылган чачына
Сабарларым эрке ууланды.
Солонғы сүрлү чырайына
Сүүнип, чырайым јууктады.
Коо сенинг сынынды
Кыр салкыны кыйытпазын.
Күн жаркынду салымынды
Кара санаа карапатпазын.
Күйүп турган көстөрин
Күйулган жашка чөнбөзин.
Чоктый изү эриңдерин
Шокко түжүп очпөзин.
Эди-каныгда эне сүттин
Элезин жараш жыды артсын.

Кöгöрип түшкел öзöктин
Кöк таңдагы сени јарытсын.
Јобош, јалакай кылыгынды
Јоткон куйуп кубултпазын.
Јондо јакшы адынды
Јоболду сөсkö салбазын...
Суркурап түшкен чачынды
Сыймап, сени эркелейдим.
Солоңы сүрлү чырайынды
Оңбозын деп күүизейдим.

1977 j.

* * *

Чачы јайылган,
Кöстöри каарган,
Нени де сананган
Кöёркий кыс јаныскан.

Бу ла алдында
Ак чаазында
Сöстöри мынайда
Бичилет учында:

«Бу ла јуртта
Бу ла јуукта
Бу ла кöёркийге
Баратан болзом —
Үргүлжиге,

Ак-ярыкта
Ол айылда
Ырысту болор
Эдим јажына...»

Чачы каарган,
Көстөри јашталган
Он јети јашту
Кыс сананат јажытту.

1977 j.

БИСТИНГ ЙУРТТЫНГ КЫСТАРЫ

Қазылган каара бышкан,
Камык кыстар казылгандаган.
Кожондошкон, кыйгырышкан,
Көнөктөри толуп ажынган.

Казылганиң јаактары
Казылган ошкош, кан-кызыл.
Кöörкийлердинг сабарлары
Күнкајы ошкош, күн-кызыл.

Олордынг ёткүн ўндери
Арка тууларга јаныланган.
Јыраалардынг ак чечектери
Јолдорында јайканышкан.

Күрденг келип кечерде,
Күрдинг бели ээлјингдеген.

Кёнöктöри толо келерде,
Кöдöрип кечирерге күч келген...

Кожондошкон, кыйгырышкан
Кыстар јанып келедет.
Караа бышкан казылган
Кёнöктöринде толо көрүнет.

1977 j.

КЕЛЕТ ПЕ ДЕП ЙОКТО

Улус јолуккан јолдо
Удура базып сен токто.
Удура тудар бу колдо
«Кел» — деген сёс бар — ортокто.

Бүдöмчилў кара кёстёрдö
Сезер, оңдоор эрмек бар.
Анда айдылган сёстёрдö
«Тур, кел» — деген күүним бар.

Јаскы јажыл оромдо
Айдарым кöп, сен токто.
Улузы кöп бу јолдо
«Удура келет пе?» — деп юкто.

1977 j.

* * *

Жок, кёёркий, кёзингди
Жоктоп тенгериден кёргём.
Жалакай эрке ўнингди
Жылу жыбарданг јоктогом.

Жок, сени кёёркийди,
Жалаңда чечектерден кёргём.
Эзинде ўнингди, тенгериде кёзингди
Көрүп, сүүнип, чек ѡскөргём.

1977 j.

СҮҮГЕН УУЛДЫ СҮРБЕЗЕНГ

Солоны кабакту кыс,
Сок жаңыскан жүрбезен.
Сен, кёёркий, жаңыс
Сүүген уулды сүрбезен.

Жашта тал атту
Жаба ойноп жүргенеер.
Жаандап эмди жажытту
Жергелешкен бу эдеер.

Слерлер эмди чыдаган,
Эржине атка учкаждыгар.
Слердий улус алышкан,
Слер де эмди санангар.

Тойоорго мен баарым.
Таң атканча кайлаарым.
Жыргал болзо турожарым,
Жызырада бијелеерим.

ИЙНИМНИҢ БАЛАЗЫ ЧЫГАРДА

Карындаш, уксан бойынг,
Кызынды канайда ададын?..
Кой сойып, улус кычырдынг ба?
Жакшы ат адатырдынг ба?..

Кандый ого ат адалды?
Кем оны анайда адады?
Жараш ат адаганына
Кандый сый бердинг колына?..

Мен чек сананып таппадым.
Је онызын кийнинде айдарым.
Йрысту ёссин кичинек сыйным,
Йрыс күүнзегеним болзын сыйым.

Чыккан-öскөн јеринге јаштанг
Чыдалы једип ёссин балағ.
Иркиттер ошкош ёдүм болзын,
Чёрчөктөр сүүп чыдазын.

Јүректенг алkap менинг айтканым
Јолын јарытсын, о карындајым.

Мен керегинде ого бойынг
Айдып берерин, байла, ундыбазынг...

О карындаш, бери уксанг,
Канайда кызынгды ададынг, айтсанг?
Ыраактанг адын адап јўрейин,
Ырысты, сўёнчини ого кўўнзейин.

Мен, айса, узак келбезим,
Јўрумим кандый болорын билбезим.
Койон чылап баш кажайар.
Куулы чылап тиш саргарар...

О карындаштар, оны канайдар,
Ончобис јўрўмде, байла, анайдар.
Је јаш ўйелер јаныданг ёзёр,
Јаңы јангду јўрўмди ёдёр.

Баш ла болзын, ырыс ла болзын.
Балдар јўрўми байып јаранзын.
Кин угыс јаныс деп сананзын,
Карындаш-акалар деп ундыбазын...

1977 j.

СЛЕРДИ СЎЙДИМ, СТУДЕНТТЕР

Слерди сўйдим,
студенттер,
Слердий јўргем,
ўреингем, кёёркйилер.

Слердин куучынаар,
каткыгар
Меге эрке, јуук,
најылар.
Институтта,
чичке коридордо,
Айса городто,
јўзўн-јўўр оромдордо
Не ле керегинде
куучындажарга
Кўўним келер,
нени-нени
билип аларга...
Эх, уулдар,
анчадала кыстарды
Кемдер сўўбей,
сўре ле јамандады?..
Олордин эркезин,
јўрген эптўзин
Кандый сёстёрлў
јўректенг чўмдейин?
Узун чачтарын
эзни сыймайт.
Эки ёштине, белине,
тўжни
Ээлгир урулып,
эрке ѡайылат.
Солонги кабактары
солынты югынан
чалайт.

Көстөрининг чокторы
 жайылган чачла биригип,
Уулдардың көксин
 күйдүрип,
Кыстарга көргөн көстөрин
 туйка жақадат...
Көрзөгөр, кыстарды,
 әдектерп жайылып,
 эрмеги жаңыланат.
Эзинге удура
 эрке барадылар.
Олорго јолугып,
 јуук таныжып,
Акту јүректенг
 танышсаар, уулдар...
Элбек оромдо,
 институтта, коридордо
Jaантайын омок,
 сүүнчилү олор.
Анда-мында,
 бистинг ортодо
Кыстар көп.
 Уулдар,
 таныжыгар ончогор.
Калак, таныжып,
 најылажып,
Күндий јереерди
 ундып салдыгар.
Айлар айланып,
 јылдар жылжып,

Öйлөр ёдөрийн
 үредүде санаагар.
Кемигер ўредүчи —
 оны школдор
Jүрексиреп сакыганын
 јакшы ондогор.
Кемигер агроном —
 аш салаачылар,
Кемигер инженер —
 заводтор, фабрикалар,
Кемигер эмчи —
 городтор ло јурттар
Күндер сайын энчикпей
 сакыйдылар.
Jaан сүулар,
 талайлар ла тенгистер
Суучылды сакып,
 чакпыланып, толкуланын
 агадылар.
Учаачыны дезе
 аэропорттор ло самолеттор,
Кök тенгери сакыйт.
 Бодозоор —
Ончозы,
 ончозы сакыйт...
Слерди, јиит улусты,
 студенттер,
Сүүп, кörүкsep јүредим,
 кёёркийлер.

Ачык-јарык куучынаар,
каткыгар
Меге эрке, јуук,
најылар.

1976—1977 ж.

ЈАКШЫ САНАНЫП

Јапшан бажы
Кадып калды,
 Јашканчы.
Јылдың јай тужы
Түгенип саргарды,
 Јашканчы.

Кобылардың јажаны
Көбү карга бастырды,
 Јашканчы.
Күштардың кожоны
Кенерте астады,
 Јашканчы.

Јайканган агаштар
Јалбырак јок артты,
 Јашканчы.
Јашкан күски кар
Jaap салды,
 Јашканчы.

Кап-кара чач
Кажайа берди,
 _{Жашканчы.}
Кижи алзын деп,
Сени айдайын сүмелеп,
 _{Жашканчы.}
Кижи аларга орой деп
Сананба мендеп,
 _{Жашканчы.}
Мен сенинг иёкёрин,
Бойыг билеринг,
 _{Жашканчы.}
Той этсен болужарым,
Одын-сууны тажырым,
 _{Жашканчы.}
Билелүй болзонг,
Мени онгдозон,
 _{Жашканчы.}
Кычырыш јоктоң
 городтон
Айылдал келерим,
 _{Жашканчы.}
Буурайган башту,
Бистер ырысту,
 _{Жашканчы,}
Билебисти көрүп,
Оморкоп, кёкип,
Чёочёй тударыс,
 _{Жашканчы.}

БИБЛИОТЕКАРЬ КЫС

Библиотекарь,
Кандый чечек
Сеге керек?..
Чын ла айтсанг,
Кандый чечек
Сеге керек?..

Не унчукпайдын?
Не күлүмзирейдин?
Мени электеп пе?
База нени айдар деп пе?..

Койу чачынды
Колло туураладып,
Мөнүн сырғанды
Мызылдадып,
Не турунг каткырып?

«Меге не де керек јок.
Менде чечектер ума јок» —
Анайда айдып,
Качарынг кызарып,
Библиотекарь кыс,
Экү таныштыс...

Бу бичиктер, —
Чын, чечектер,
Олордынг öни
Болбос очонги.

Чачың жайылып,
Мениң алдыма
Книгелер салып,
Айдадың: талда.

Кажызын алайын?
Канайып талдайын!
Книге-чечектердинг
Кажызын берерин?

Je сен билерин,
Мен күнүң ле мында.
Койу чачың, көстөрин —
Чек ёлөң, чечектер јалаңда.

«Кандый книге
Керек сеге?» —
Катап ла сурайдың,
Күлүмзиренип турадынг.

«Сени талдап алдым» —
Андый книге бар ба?
Күнүң ле бедреп јадым...
Табылар ба?»

Чачыңды жайылтып,
Сырганды мызылдадып,
Не турунг каткырып?

«Талдаган болzon
Таптым дезен.
Таппай каларын...

Оноң таппазың» —
Анайда айдып,
Араай каткырып,
Библиотекарь кыс,
Бис таңыштыс.

1977 j.

МЕНИНГ ЭРКЕМ

Балам эмеш чыдады,
Jaңы базып баштады.
Jарсыладада каткырат,
Jaактары кызарат.

Бööl, бööl, бööl, бöл,
Бööl, бööl, бööl, бöл,
О дезин, о дезин
Баламның эркезин.
Бööl, бööl, бööl, бöл.
Баламның эркезин.

Эки буды талтандал,
Эки колы тарбандал
Балам базып баштады,
Үч алтамды алтады.

Бööl, бööl, бööl, бöл,
Бööl, бööl, бööl, бöл.
Ой, балам, ой, балам,

Чачынг жайылып,
Менинг алдыма
Книгелер салып,
Айдадынг: талда.

Кажызын алайын?
Канайыл талдайын!
Книге-чечектердинг
Кажызын береринг?

Је сен билеринг,
Мен күнүң ле мында.
Койу чачынг, көстөринг —
Чек ёлёнг, чечектер јалаңда.

«Кандый книге
Керек сеге?» —
Катап ла сурайдынг,
Күлүмзиренинп турадынг.

«Сени талдап алдым» —
Андый книге бар ба?
Күнүң ле бедрең јадым...
Табылар ба?»

Чачынды жайылтып,
Сырганды мызылдадып,
Не турунг каткырып?

«Талдаган болzon
Таптым дезен.
Таппай каларын...

Оноң таппазынг» —
Анайда айдып,
Араай каткырып,
Библиотекарь кыс.
Бис таныштыс.

1977 j.

МЕНИНГ ЭРКЕМ

Балам эмеш чыдады,
Јаны базып баштады.
Јарсылдада каткырат,
Јаактары кызарат.

Бööl, бööl, бööl, бöл,
Бööl, бööl, бööl, бöл,
О дезин, о дезин
Баламнынг эркезин.
Бööl, бööl, бööl, бöл.
Баламнынг эркезин.

Эки буды талтангдал,
Эки колы тарбангдал
Балам базып баштады,
Үч алтамды алтады.

Бööl, бööl, бööl, бöл,
Бööl, бööl, бööl, бöл.
Ой, балам, ой, балам,

Жыгылзан, ыйлаба.
Бööl, бööl, бööl, бöл,
Жыгылзан, ыйлаба.

База ла бир алтамды
Базып ийзен јайтандац.
Бу ла эне-адаңды
Сүгүндирзен сен катап.

Бööl, бööl, бööl, бöл,
Бööl, бööl, бööl, бöл.
О дезин, о дезин
Баламның эркезин.
Бööl, бööl, бööl, бöл,
Баламның эркезин.

1975 j.

АРАКЫ КЕРЕГИНДЕ КОЖОНДУ ЎЛГЕР

О јайлаа, аракыны
Улус айдыжат: аш.
Амзаарга турза, алкыны
Араай айдар жарашиб:

«Одус башту от энс,
Ончозынаң озо амза».
Озо амзаган от эни
Оптоло бербей эм база.

Ачу болзо, јалбырт эдер,
Көк јалбыш чойиле берер.
Анаң кижи бойы амзаза,
Айдары көптöör тургуда.

Чын, аракы — аш.
Оны ичип, кирезинең аш:
Теренг талай тайыс болор,
Тилинг сөстöргö оролор.

Айтпаска турған јажыдынды
Айдып, ычкынып каларын.
Кандый ла јаан-јажынды
Антара согорын сеспей каларын.

Јамыны јамылу дебес,
Јабыс базар — килебес!
Кыйыкка, кинчекке ийде салар,
Канайып анаң актанар?

Аракыга кирген кижини
Албаты мактап айткан ба?
Аракызак сöскö киргени
Кожондо барын ундыба.

«Ачу-корон арајан
Адың ээртеп берер бе?
Аракызак, шалбаа ол танга
Айлынг сакып берер бе?

Кычкыл-корон арајан
Койынг күдöп берер бе?

Жаман, аракызак ол таңма
Журтың сакып берер бе?»

Чын, бистинг албаты
Жылқылар, койлор азыраган.
Је јебрен ёйдөң аракызакты
Шоодып, электеп каткырган.

Јажырып, јажынып та ич,
Је көстөринг, тыныжың јажырбас.
Кандый да јүрек, буур, ич
Коронды көгүске бадырбас.

База ла албатының кожоның
Бого айдып салайын.
Ол кожоның сөстөрин
Онту-карғышту деп билейин.

«Тостон эткен чөöчöйинг
Тогус башка јарылзын.
Туйкананг ичкен аракың
Тобракка тöгüлзин.

Қайынганг эткен чөöчöйинг
Канча башка јарылзыи.
Қарамдал ичкен аракың
Кара јерге тöгüлзин»...

О јайлаа, јиит кыстар
Энезиненг темдек аладылар.
Ончолоры јурт јуртаарга,
Балдар азыраарга санайдылар.

Олордың сүүжи биледе
Жаскы јалаңда јүзүн чечектий.
Олордың сүүжи телекейде
Јайым, ырысту учуп јүргендий.

Ырысту биле, ырысту јүрүм —
Биледе јүрүмнин изў чогы.
Је база ла айдар кожоным —
Қыстардың, келиндердин «омогы»:

«Чалынду ёлёнг чапканча,
Чалдыккан ёлёнг чабайын.
Чалчык немеге барганча,
Јаңыскан базып јүрейин.

Кулузын ёлёнг чапканча,
Куудаң ёлёнг чабайын.
Кутус немеге барганча,
Кугарганча јүрейин».

Каа-јаа аракыдал,
Каланы јўрерин токтодор.
Санаазы тыңды мактап,
Үлгерди мында божодор.

Аракы керегинде ўлгерди
Албатыдан артык кем айдар.
Ол керегинде сөстёрди
Токтодып салза кайдар.

1977 j.

МЕНИНГ ТУРЛУУМА КЕЛИГЕР

Менинг турлуума келигер —
Ол ыраак-ыраак кырларда.
Жүректенг уткырым, келигер —
Кунукчыл болбос мында.

Одордо койлорым слерди
Баштарын кёдүрип уткыыр.
Үргеген сергек ийдимди
Үрбезин деп канайып јакыыр.

Слерди мында эзин-салкын
Кайра сүрүп, тёжёөргө согор.
Мёнкүү мөштиң кожонг-кайын
Солун угуп, санаагар оморкоор.

Таң жарыза, күнди туулар
Ончозынаң озо слерге чалыдар.
Эңир кирзе, слерге, најылар,
Қалганчы чогын артырып ажырар.

Уйку алдында чёрчёк-куучынды
Чёкбөй слерге кайлап айдарым.
Тыңып келген тату уйкаарды
Таң атканча, айса, учуртарым.

Күн тийзе, кажаанда койлорды
Одорго тоолоп эрте чыгарарыс.
Кырларда орук чичке јолдорды
Кожо ёдүп, кожонгдоп койлоорыс.

Мында суулар, јаландар керегинде,
Туулар керегинде куучын айдарым.
Јиит койчы бу ла меге
Эрикчил, чын, јажырбазым.

Кунукчыл болзо, је болгой.
Оны канайдар, наылар.
Јериті сүүген кижиғе
Јеринде ле ырыс табылар...

Келигер, наылар, турлу јериме,
Акту јўректенг слерди уткырым.
Энгирде слерге иштинг кийниnde
Кой сойып, эт кайнадарым.

ҚҰСТИНГ ЎЛГЕРИ

Мен койчы... Койлорым чубажып,
Кобыны төмөн тумандый түжет.
Угарга јакшы, олор чурлажып,
Құстинг күндерин кожо ўдежет.

Мен амырап, коо кырланда
Сары күске јарыткан отурым.
Ыраак, ыраак тасқылдарда
Сығын сыйлайт, сүүнип угадым.

Кенетийин сары јалбырак алдыма
Кейденг кайкалап келип түшги.

Теректинг түжүрген бўрни колыма
Эрке алдым, о кёёркийди!

Бу ла сары, сары јалбырактанд
Откён жўрўм журалып айдалат.
Мында теректинг эрте јастанд
Жўрген кыска жўрўми јарталат.

Јалбырактар кайкалап, ўстиме тўжет...
Јастый юнит тужым бурылбас.
Јаш тужым тўжиме ле кирет,
Јаскыда теректий катап јажарбас.

Теректинг жўрўми ойто ло јанғыдан
Јаскыда јажарып кајуда башталат.
Кўс ле келзе, саргарып јанғыдан
Јангарын јалбыракка чийип чачат.

Менинг јылдарым јалбырактар чылап
Қайкалап, куйулып кийнимде артат.
Кара чачым эмештен буурайып,
Кабак ўстинде чырыштар јуулышкат.

Бу меестер, кобы, бўк, јаландар
Канча кўчимди албады деп айдар.
Канча ёдўгим мында элеген,
Канча койлорым солынып ёскён.

Јанғыс ла мен ол ло бойым:
Буттарым уурлайт, кўс чогы астайт.

Кобыда јүрген тўмен койлорым
Кобыданг тўжўп, јолой мааражат.

Жўрўм андый... Жардым аэзин
Женгил тынып јылыйип калды.
Койлорым мааражып, койу истерин
Кобыда артырып, чубажып јанды.

Койлорды ээчий коо кырлағиан
Катап ла кўске айдадып тўжедим.
Эзи тенгериден, ыраак-ырагынан
Энгир чолмон чыкканын кёрдим.

1975 j.

ТИБИРТИНДЎ АЛТАЙМ

Арказы айаң тайгаларда
Алты јўзўн мал одорлойт.
Анаң бийик тасқылдарда
Аргымактар отоолойт.

Тўстёк, тайгалу јеримде
Тўмен укту мал ёскилейт.
Эрлер атту јелерде,
Алтайда тибирт кўдўрилёт.

Кырлай-кырлай јелерде,
Кыймык этпейт кырларым.

Сб
Д—382

Т. Шинжин бир канча прозаический ле поэтический јууитылардың авторы. Ол албатының оостворчествозынjakшы билер, бойы кайчы кижи. Онын учун онын чүмдеген произведениялери албатының тилиндий чокум ла јарт.

Бу јууитыга салынган үлгерлер Алтайдың арбүткени, албаты-юниның ижи, амадузы ла лирический геройдың јуруми, ёйди канайда онгдолтурганы керегинде санаа-шүүлтөлөр айдымлат.

III 70403 — 004
М 138 (03) 79 110—79

© Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, 1979

Салкын кептүү сурт эдерде,
Селес этпейт сүмер тууларым.

Колхозтынг канча камык малы
Кызыл-сары чечектер ортозында.
Јаскыданг одорлоп басканы
Чечектер онгуп кубулбайт мында.

Камык малы кыймырашкан
Колхоз јуртту калыгым.
Албаты адыш јайылткан
Аргымак тибирттү Алтайым.

1977 j.

Сб
Д—382

Т. Шинжин бир кайча прозаический ле поэтический јуунтылардыг авторы. Ол албатыныг оос творчествозын јакшы билер, бойы кайчы кижи. Онын учун онын чўмдеген произведениялери албатынынг тилиндий чокум ла јарт.

Бу јуунтыга салынган ўлгерлер Алтайдын арбуткенин, албаты-јониниң ижи, амадузы ла лирический геройдынг јўруми, ёйди кайтайда оигдол турганин керегинде санаа-шўултeler айдылат.

Ш 70403 — 004
М 138 (03) 79 110—79

© Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, 1979

БАЖАЛЫКТАР

Бүгүн

ТӨРӨЛИМ

«Көк төгериле...»	3
Алтай керегинде айткан сөс	4
Кадын суу	7
Үндышбас ёйлөр	8
Келер кайчыларга керсес сөзим	10
Күскери болгон	11
Алтай деп јерим	12
Төрөл тилимди сананып	14
Ару кейлү Алтайым	15
Менинг јарадым	16
«Изү күнде мөңкү бүринг...»	—
«Оскён јериме бурылып келдим...»	17
«Jaғыс та бала сен азыра...»	—
«О балам, суузаган кижиғе...»	—
«Тырлама јенем јети бала чыдаткан...»	—
«Уулдар чыдаган, айыл туткан...»	—
Слердинг судур бичигеер	18

АР-БҮТКЕН ҚЕРЕГИНДЕ

Эй, кижи, сен	19
Төгери унчуккан соңында	20
«Көк төгери — ўстинде...»	21
Јажыл өлөңди јажыркадып	22
Јайғы күн	23
Ай	—

«Эх, күйулта салкын соктырган...»	24
Кайыгаш	—
Эрте јас	25
«Корумы төгүлген кайаларда...»	26
Күс келет	27
Карган аигчыныг алкызы	28
Жинт аигчыныг аигдап баардан озо ўйине айткан сбзи	29

ЖИЙТЕР, НӨКӨРЛӨР

Энейим, энейим	30
«Айылдан келген кижиғе...»	31
Јаш тужым	—
Јаш тужымнаң јуре бертириմ	33
Үй кижишининг чын јаражы керегинде	34
«Ак чамчаны кийеле...»	35
Одожымдагы бир кыс	—
«Көстөрингле...»	36
Күүнзейдим	37
«Чачы жайылган...»	38
Бистиг јурттыг кыстары	39
Келет пе деп јокто	40
«Жок, көбркий, көзингди...»	41
Сүүген уулды сүрбезен	—
Ийинимнинг балазы чыгарда...	42
Слерди сүүйдим, студенттер	43
Жакшы сананып	47
Библиотекарь кыс	49
Менинг эркем	51
Аракы керегинде кожонгду ўлгер	52
Менинг турлуума келигер	56
Күстинг ўлгери	57
Тибиртиндү Алтайым	59

Таныспай (Иван) Баксурович Шинжин

ПРИХОДИТЕ НА СТОЯНКУ

(по темплану — «Мой берег»)

Сборник стихов на алтайском языке

Редактор Б. Ч. Телесов.

Художник А. М. Кузнецов.

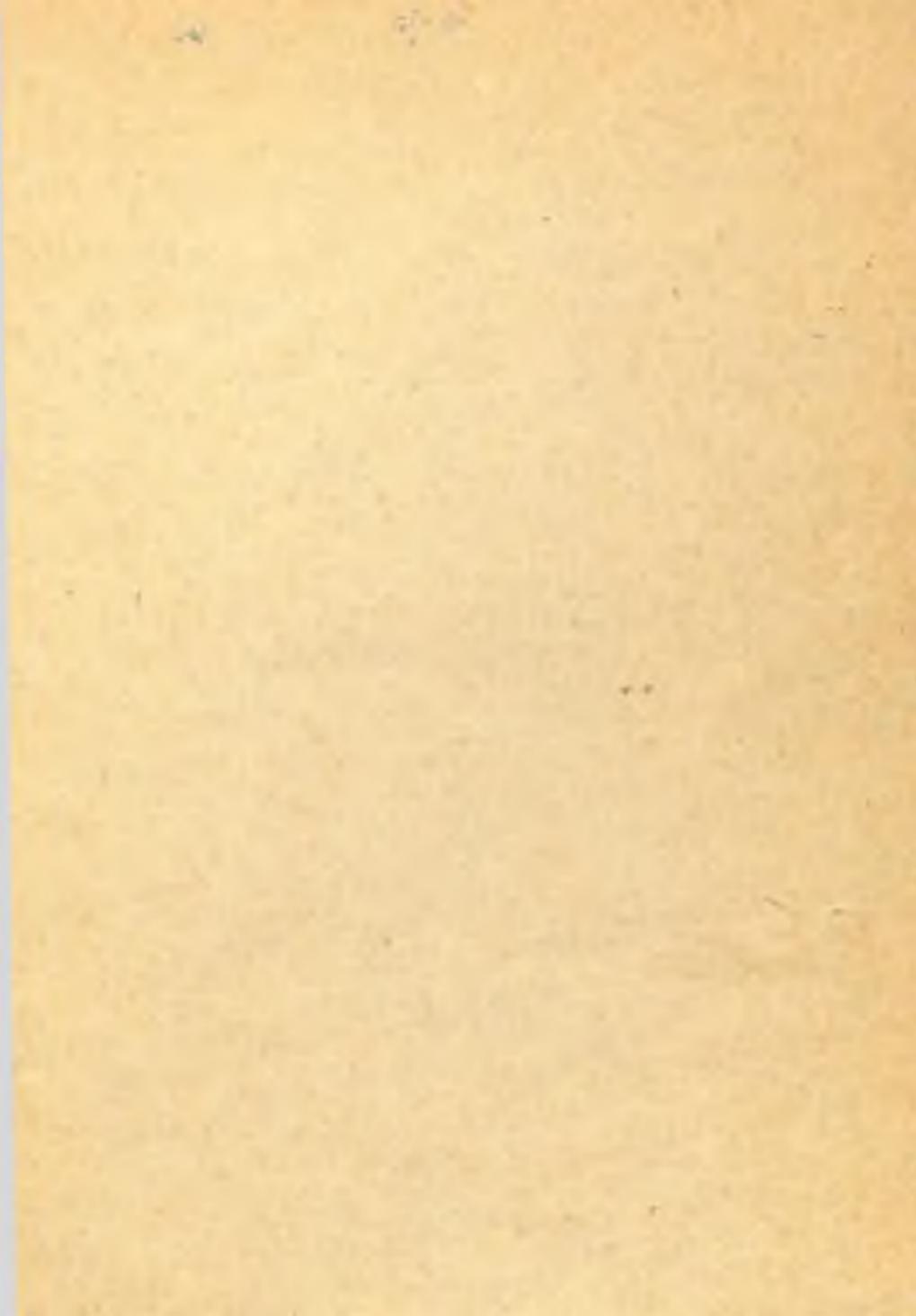
Художественный редактор В. И. Ортонулова

Технический редактор М. Г. Шелепова.

Корректор А. А. Чулчушева.

Сдано в набор 14/XII 1978 г. Подписано в печат
18/1 1979 г. Формат 70x100 $\frac{1}{32}$. Уч.-изд. л. 2, $\frac{1}{2}$
Усл. п. л. 2. Тираж 1000 экз. Заказ 4228. Цен
25 коп. АН 12721

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного
издательства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтай-
ская, 36. Горно-Алтайская типография, пр. Ком-
мунистический, 27.



25 км

ГОРНО-АЛТАЙСК